Pest, I. évi folyam. 33. szám. 1868. julius 12-én

Ifjusági hetilap.

Megjelenik
minden vasárnap
egy nyomtatott ívben
szines boritékkal,
és havonkint egy képpel.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
Sz. Kalocsa Róza.
Szerkesztői szállás:
papnövelde-utcza 7 sz.
(hova a kéziratok és előfizetési pénzek küldendők.)

Előfizetési föltételek:
Egész évre . . . . . 6 ft. — kr.
Félévre . . . . . 3 „ — „
Negyedévre . . . . . 1 „ 50 kr

A holt gyermek.

(Németből.)

Az anya sir búsong, búsong . . .
Meghalt kis gyermeke . . .
Egy oly szép, oly kedves gyermek!
Angyalnak illene . . .

A mint őt a sirba tevé,
Nyugalma elveszett;
Csak kesereg . . . éj s naponta
Sir fájó könnyeket.

S mig könnyezik, mig igy virraszt,
A gyermek éjfelen
Kilép a sirhantok alól
S odafenn megjelen.

Bejárja mind a helyeket
Hol játszani szokott,

Majd ismét néma csendesen
Tér vissza a halott.

Anyja virraszt . . . s éj naponta
Sir fájó könnyeket,
S a fiunak éjjelenként
Nyugodni nem lehet.

Végre halotti lepelben
Anyjánál megjelen;
S szólt; „óh anyám! . . . hagyj engemet
Pihenni oda lenn!“ . . .

„Oh, ne bánkodj, . . . ne sirj anyám!
Gyászkönnyeid árja
Alá folyik koporsómba
Sirom vánkosára, . . .“

Az anya szólt; „Oh csak én is
Lehetnék ott véled!...“
S im e szóra elszenderült.
Többé fel sem ébredt...

És a gyermek nyugton alszik
Kizöldül sírhalma,
S minden tavasz eljöttével
Virág nyilik rajta.

H. G.

Egy család története.

Beszély.

Irta: **Nemes Ödön**.

Judith asszony a falu vak koldusnője naphosszat elül az utczasarkon. Redős arcza hervadt virághoz hasonló, mely már régen elveszté életszinét. Álla rendesen mellén nyugszik, mintegy jeléül annak, hogy a fej nem képes hordani a sulyos gondok terhét. Száraz napbarnitotta kezeit, mint a ki már kifáradt a sok könyörgésben — összekulcsolva tartja reszkető ölén. Ajkiról egy szó sem hangzik el; de a ki hozzá közelebb megyen — az annál több sóhaját fogja hallani, mely sóhajra háta mögött hosszu kaczagás felel. Ilyenkor a vak nő könnye megered, fájdalma megkétszereződik, ah, csak szive... szive nem tud megrepedni!...

Most is ott ül megszokott helyén rongyolt ruhában. Örök éjjelét az arczára boruló fák árnya még sötétebbé teszi. Mögötte szikár alak áll, arcza oly különös! beszéde zavart, kaczagása vérfagylaló... Szegény őrült leány!

— Margitom! — susog a világtalan — Leányom, szegény jó leányom, te élőhalott. Ah mily forrón szeretlek, jer közelebb, jer hadd fogjam meg kezed... No, hova sietsz? Ne menj!..

—Marasztalsz... no lám, te milyen jó anyácskám vagy... de hah! Mily rendetlen ruhám... hajam is olyan zilált! Rendbe kell magam hoznom gyorsan.. Hallod?!... Figyelj csak, mint dobog a föld... ah! ő... Gergely! ő jön tüzes paripán...

— Gergely?! — sikolt föl a vak anya; — majd kissé föláll, karjait kinyujtva figyelni kezd; de miként a felhőboritott nap arcza elborul legott. — Ah, Margit! Te mindig képzelődől, ah, szivem miként fáj!...

Szegény Judith!

Búsan ereszti le ismét fejét, szemeiből záporként hull a köny ölébe.

— Ha! ha! ha! ha! ha! — Hangzik Margit ajkiról — mig

zavart szemeit merően a távolra szegzi. Sötét, rendetlen fürtjeit gyöngéden simitja arczához a szél, melyek kifejezéstelen torzarcát még borzasztóbbnak tüntetik fel.

Pedig ezen leány egykor szép volt. Jó is volt és ildomos nagyon. Szépen is járatta őt Judith asszony, mert szivből szerette; pedig Margit nem volt édes leánya, a leánykát csupán szeretetből vette magához, kivel egyetlen fia a kis Gergely utosó falatját is megosztá. Öröm volt látni, hogy mint eljátszott a két gyermek annélkül, hogy közöttük valaha nagyobb czivódás fejlődött volna ki A mi Margitnak fájt, azt Gergely is érezte, s viszont, ha Gergely valamiért szomorkodott Margit is könyezett.

Haj! Ezek voltak az arany idők! — —

Akkor gazda volt a háznál! Szegény András uram, ha most feleségét látná! Bizony... bizony furcsán fordul a világ!

Ezelőtt husz évvel András uram volt az első gazda a faluban és most?... Hanem András uram derék magyar ember volt, midőn a haza veszélyben forgott; midőn csatába kellett mennie: nem késett, honn nem heverteté kardját hüvelyében, hanem bátran kiállt a síkra.

Ó pedig mint fájt neki a válás! De tudta azt, hogy az elsőség a hazát illeti s igy kibékült sorsával,

Miután kedves nejét Judithot s kis fiát Gergelyt meg Margitot megölelte és megcsókolta, tüzes lóra ült s még egyszer búcsút intve gyorsan elvágtatott.

Judith asszony a mig csak beérte szemeivel hosszan nézett utána, midőn pedig az utolsó porfelleg is eltünt: kötényébe rejté arczát s keserves sirásnak eredt.

De visszahozza a jó Isten — vigasztalá magát, aztán gyermekeire tekintve, arcza vidámabb szint öltött.

— Viszszahozza a jó Isten...

Szegény Judith, ha tudta volna, hogy férje többé vissza nem tér!...

A hetek csigalassusággal teltek, száz esztendőnek vélte azon időközt, mely egyik levélvételtől a másikig terjedt. Pedig András uram minden héten két levelet is irt. Mikor aztán Judith asszony a levelet kezébe kapta, örömében százszor is megcsókolta azt, elolvasta tizszer, huszszor s a névaláirást százszor megesókolta. Nem csoda, mert András uram oly édes szavakat irt arra a picziny papirra, hogy a legnagyobb bánatot is elfeledtették volna. — Biztatta a jó asszonyt. Beszélt győzelmeiről s lefesté reményeit, levelét pedig rendesen azzal végzé, hogy minél előbb hazajövend. — Később András uram a sűrű csatázások miatt mind ritkábban irt.

Eltelt két- három hónap s Judith asszony még csak egy levelet sem kapott. Végre a negyedik hónapra fordulólag nagy, fekete pecsétes levelet hoz elő a szolga.

*

Judith asszony remegve nyult a levél után; midőn a pecsétet feltöré arcza elsápadt. Maj halkan elkezdé olvasni azt.

„Szeretett nőm!

Tegnap az ellennel élethalál harczot vivtunk. mienk volt a győzelem. De jobb lábam a küzdtéren maradt — ágyugolyó szakitá el. Most roppant kinokat szenvedek, de a tudat, hogy mi győztünk, enyhiti fájdalmamat. — Bizzál Istenben, ő megsegit. Neveld erélyesen a gyermekeket, tanitsd őket a hazát forrón szeretni.....“

— András!!!— sikoltott föl a nő, mire összerogyott.

Ah! Vannak a szívnek fájdalmai, melyek sulya alatt megtörik a test, vannak érzések, melyek a szivet megrepedéssel fenyegetik. A gyönge elvesz. Mig az erős daczol. Jól teszen az, ki szivét korán megedzi, ki bizva Istenében remél.

Judith is most csak imádkozni és remélni tudott.

Teste azonban megérzé a nehéz csapást és sulyos beteg lőn. Szeretett kisdedei naphosszat elültek ágyánál.

Végre jött a hir, hogy minden veszve van, hogy jön az ellen. Ah, miért kellett ugyanakkor azon tudósitást vennie, hogy András meghalt.

Judith mélyen sóhajtott föl, szemei záporként ontották a könnyet. Ő ezen hirre már elkészité magát.

De már most mittevő legyen? Nincs senkije. És az ellen közelit. Kebléhez szoritá gyermekeit és sirásra fakadt.

— Nem, én nem hagyom el házamat, ha tudom, hogy itt ölnek meg, bevárom mit Isten ád.

És az özvegy megnyugodott mostoha sorsán.

Idővel elnémultak a háborus hirek, de azért nem szünt meg a sok szenvedés...

Aztán a vagyon is naponta fogyott. Csakhamar meglátszik ha nincs gazda a háznál.

Multak az évek. A gyermekek szépen nevekedtek. Ők voltak még az özvegy vigasza. Csak érettök élt, csak érettök mosolygott néha.

Hanem az évek teltével a nyomor is egyre nőt a háznál. Hiányzott a munkaképes kéz, hiányzott az erő, mely az egész alkotmányt összetartsa.

A beteg anya minden reményét szépen fejlődő fiában helyezé, ki agg napjaiban gyámola leend. Munkás is volt a kis Gergely. Margittal serényen hozzáláttak a dologhoz.

Gergely már husz éves volt, bátor, eszes s fölötte jó fiu. Teste csaknem telyesen kifejlett, válla szélesbült, arcza kifejezőbb lett.

Margit is mind határozottabb alakot ölte, egész lénye a tiszta ártatlanságot tükrözé vissza.

A vagyon Gergely és Margit szorgalma által mind jobban

kezde élénkülni; hanem kevés idő multán csudálatos módon minden megváltozott.

Ismét háborus világ lett, csak egyre nőt a zavar, az országot végveszély fenyegette, szóval olyan világ volt, midőn katonára van szükség. — Igy történt, hogy Gergely is be lőn sorozva.

Szegény Judith asszony! azt sem tudta hova legyen bánatában.

— Ah nekem nincs többé fiam! zokogott az özvegy, tudom, bizonynyal atyja sorsára jutand.

És Judith asszonyt sejtelme nem csolta meg — igaza volt, mert Gergely soha sem tért meg.

A lapokban az elesettek nevei között az övé is ott volt. Álmát egy közös nagy sirban alussza A végzet akará igy!

És Margit?...

Neki nincs többé bánata, ő csak nevetni tud. Lelke megtört s az óriási rohamok megölék eszméletét. Hanem azért mégis várja Gergelyt, kit most is forrón szeret. A jó testvér emlékét csakis a halál fogja számüzni szivéből.

Szegény vak anya! neked jutott legtöbb rész — a fájdalomból, te vesztél legtöbbet.

Férjed, fiad nincs többé, vagyonodból kivert a szivtelen rokon, leányod számodra örökre elveszett, — szemed világa megrabolva van; a bánat ezer élű fegyvere mindent összemetélt. Szemed világa is a könnyek áldozata lett.

Szenvedő! Meddig tart bánatod?!!!...

A tört tükör.

Németből.

— Szegény gyermek sajnállak, szóltWeller Evelina asszonyság kis fiához Bélához. Nem szándékosan tetted, no de nem is mondjuk meg a papának.

Béla ugyanis daczára a tilalomnak, atyja szobájában kis nővérével Annával lapdázott, s a tükröt betörte. Csak egy kissé repedt ugyan meg, s ha a tükörasztalon a gyertyát hátrább tolták nem is volt észrevehető. Igy tehát anya s gyermek közt ezen igéret tétetett :

— Ne mondjuk meg a papának!

Sajnos, nem első eset volt, hogy Weller ur előtt egyetmást eltitkoltak; s elbeszélésünket tulajdonkép ezen szavakkal kezdhettük volna: „Szegény férj, szegény atya!“

Weller ur nem volt gazdag, de okos gazdálkodása által sikerült neki fizetéséből szükséges kiadásait fedezni. Fényüzésre természetesen kevés maradt, de bölcs számitása és előnyös vásárlásai által szobáját képes volt csinosan butorozni, mi által háztartása rendesnek tünt föl. Wellerné szép, szeretetre méltó asszony volt, rendes és tiszta amennyire ez nem került sok fáradtságába; de hanyag oly dolgokban, melyek a háziasságot vonzóbbá teszik. Dologkosara folytonos rendetlenségben volt, gombolyag, bojt, foszlány-darabok összevissza keverve benne, s néha még portörülő is került ki a zűrzavarból. Ő maga is gyakran mondta: Sok minden féle holmim van, csak tudnám azokat hol keresni.

Ilyen nők többnyire javithatlanok. Nem tudva mijök van, számtalan vásárlást tesznek. Senki sem képes őket tanács, vagy példa által oktatni, még saját tapasztalásukon sem okulnak. Meglehetősen folynak napjaik, könnyelmüek és nem gondolnak semmivel.

De Wellernének még más hibája is volt: nem volt határozot modora gyermekei iránt, néha olyanért pirongatta őket, amiért máskor csókolgatta. Nem értette sokszor saját tettét sem, miként tudott volna tehát másokat nevelni. Az atya bánás módja gyermekei iránt nyers és önkényes volt, mely nem vált jellemük kifejlesztésének előnyére. Azt hitte, hogy a gyermeket úgy kell tekinteni, mint gépet, melyet tetszés szerint lehet mozgásba hozni. Ha esetleg engedetlenek voltak, kemény szavakkal büntete őket, s végre oda vitte a dolgot, hogy egy pillantása elég volt, őket engedelmességre birni. A gyermekek féltek atyjuktól, s azzal kárpótolták magukat, hogy honn nem létte alatt, anyjuk által nem korlátozva, azt tettek a mit akartak.

Ez vissza vezet bennünket a betörött tükör történetéhez. Weller ur többnyire csak vasárnap időzött szobájában, mielőtt a templomba ment, a tükör előtt szokta ruháit nézegetni, s igy történt, hogy csak vasárnap vette észre a kárt.

— Asszony, szólt mérgesen, hogyan törött be e tükör? Béla, Anna, ki tette közületek?

A gyermekek eleinte zavartan általak, s csak annyukra néztek. Ez fejét rázta és hallgatás jeléül ujját ajkaira tette.

— Talán lapdáztatok szobámba tilalmam daczára? kérdé atyjuk haragosan.

— Nem papa, felelék a gyermekeh oly őszinteséggel, hogy a házi ur kénytelen volt a kárt más okból magyarázni, midőn neje is közbevetette magát.

— Kedves férjem, szólt, csak nem hiszed, hogy a gyermekek törték be a tükröt és tagadják: mintha minden, mi a háznál kár van a gyermekek által történnék. Senkit sem akarok gyanusitani,

de e kár söprés vagy törülgetés alkalmával is történhetett. Nem állitom, de lehetséges.

A gyermekek megértették e megjegyzések czélját, de gyermekszokásként, örömükben, hogy a büntetéstől menekültek nem volt sürgősebb teendőjük, mint a szobaleánynak Fannynak elmondani, hogyan védelmezte őket a mama.

— Hanem, tevék hozzá, nem állitá mint bizonyost, hogy te voltál a kártevő.

Ártatlansága tudatában pir szált a leány arczába, nem értette hogy Wellerné, ki máskor oly jó és barátságos, reá hárithatta a gyanut, nem akart gazdája előtt mint bünös állani, elbeszélte neki tehát még az nap a dolog valódi menetét, és azzal a háznál igen szokásos beszédmóddal végzé.

— Ne mondja meg kérem, senkinek, hogy megmondtam önnek az igazat.

Szegény Weller ur valóban sajnálatra méltó volt. Neje kétszinüsége, gyermekei hamissága, melyen sértették őt. Mit tegyen? Minél tovább gondolkozott, annál valószinübb volt előtte a leány elbeszélése, mert már elfeledett, előbbeni ámitások jutottak eszébe. Szemére vesse nejének igaztalanságát? De ennek következtében Fanny, az a jó és hü leány veszitné el helyét, és igy elhatározta magát a szegény ember, ezen dolog tudását elhallgatni. Ah, e kis véletlen sok kétkedést, aggodalmat és elégedetlenséget hozott a kis családba.

Hét, nyolcz év mulva Béla fiatal ember és Anna majdnem felnőtt leány volt. Az elsőnek igen szép irása volt és mint irnok egy kereskedőháznál nyert alkalmazást. Fizetése nem volt nagy, de elég, egy fiatal embernek, ki soha sem ismert tulságot, s minden esetre kielégitő, mivel Bélának sem étkezésért sem lakásért fizetni nem kellett, minthogy szüleinél lehetett.

Már az első három hónapban arany órát vett Béla hitelben, később lánczot és pecsétlő gyürüt. A szabó előtt természetesen nem mert el menni. Mindene meg volt, mi egy fiatal ember elegans megjelenéséhez kell, ugy, hogy az év végével Béla nemcsak 300 tallér fizetését költötte el, hanem még 100 tallér adósságot is csinált. A főnöknek is tudomására jött a hitelezőknek kérdezősködései által Béla könnyelműsége, és csak a becsületes és munkás atya iránti kiméletből tartotta továbbra is üzletében.

Mindig rosz jel, ha a fiatal ember szükségletei jövedelmeit felül mulják. Weller Béla példa volt erre. A divatos élet furiái, az adósságok üldözék őt, és nem talált más utat tőlük menekülni, mint főnöke tulajdonához nyulni. A végzetes lépés jelleme megrontására meg volt téve.

— Ha zavartalan modoromat megtartom — gondolta — nem gyanusithat senki.

Begyakorolta magát már gyermekkorában a titkolózás és tettetésben; kivette tehát a pénztárból a neki szükséges összeget, és kifizette adósságait.

Ah, de mily borzasztó az első vétek! Mély pir boritá Béla arczát, midőn a bűnt elkövette, este pedig, midőn a nap a láthatáron eltünt, egy fiatal ember járkált lassú léptekkel szülővárosa legelhagyottabb utczáin. Béla volt. Különös, borzasztó gondolatok, félelmek keringtek agyában, szivét majd összeszoriták, majd megreszketteték. Mily csekélynek tetszett most neki a fény, melynek kedveért adósságba merült. Végre összeszedte minden erejét, és hazatért, szokott vidámságot erőltetve magára. És mily borzasztóan hangzott fülébe nagyatyja köszöntése, ki most velük együtt lakott.

— Isten áldjon meg, jó fiam! Majd nem őrültté tették őt e szavak.

Nehány nappal később a kereskedő, Béla főnöke irodájában tanácskozás tartatott. Atyja és azon emberek is jelen voltak, kiknek a fiatal ember kevés idő előtt fizetett. Könyvek, számlák és nyugták, mind át nézettek törvényes emberek jelenlétében és Béla bűnös tette bizonyosnak nyilvánult.

A szülők hálószobájában is tanácskoztak. Az atya, anya és nővér. Könyek hullottak, nehéz sohajok törtek föl a mélyen megsebzett szivekből; mert a fiu és testvér mint vétkes állt a törvényszék előtt. A lesujtott atya nem akarta a siró anyát e perczben szemrehányásokkal még jobban szomoritni; de szivében mint metsző fájdalom volt azon bizonyosság.

— Ha anyja a helyett, hogy a fiut hazugság és tagadásra szoktatta volna, őt igazság s őszinteségben neveli, ugy nem volna most nekünk fájdalmunk és szégyenünkre, mert a vétektől menten maradt volna.

A betört tükör merült fel, mintegy borzasztó kisértet, melyet mindenki lát anélkül, hogy bevalani merné, a szétzúzott szivekben. Igaz, hogy a betört tükröt könnyü volt feledni, de ah, ez volt képe és részben oka, e szétzuzott családi boldogságnak is.

Sajnálandó anya, ki maga emeli fel a követ, mely a gondjaira bizott tiszta lélek tükrét darabokra zuzza.

M. MARISKA.

A szófogadatlan egér.

= Mese. =

„Csak jöjjetek bátran utánam fiaim! Kivezetlek benneteket e sötét helyről a világosságra. Tanuljátok meg a világot ismerni.

Elég nagyok vagytok már arra, hogy mindennapi kenyereteket magatok megkeressétek. Tág a világ megélhettek benne, de ovatosak legyetek, mert sok ellenség környez benneteket. Mig itt szülőhelyeteken biztosságban, békességben és gond nélkül éltetek, a nagy világban csak veszély, harcz és fáradsággal kereshetitek élelmeteket a mindennapi szükségre. Véssétek szavaimat szivetekbe fogadjátok meg tanácsaimat, legyetek okosak s ti azokat nagy részben elkerülhetitek."

Ily tanitás mellett haladott az anya egér fiaival a meglehetős tágas s fészkükből a kijárásra vezető üregben. Midőn itt megérkezett folytatá beszédjét:

„Nézzetek ki e nyiláson! Oly tágas ez, hogy egy közületek könnyen ki s bejárhat rajta. Eddig sötét helyen nevelkedtetek föl, most itt ujvilág nyilik föl előttetek. — Mindenek előtt gondotok legyen arra, hogy mielőtt kijönnétek körülnézzetek, nem ólálkodik-e közel valamely roszakarónk. Csak ha semmi neszt nem hallotok és semmi veszélyt nem láttok, mehettek ki innen, s mihelyt a legkisebb zörgést halljátok, siessetek valamely menhelyre, ha történetesen távol lennétek fekhelyetektől s iparkodjatok ehhez mindinkább közeledni... De most menjünk ki, mert mint észrevettem, semmi zaj, semmi nesz nem hallatszik, s mint látom, nincs is ellenség közelünkben."

Erre az egércsalád egyenkint kijött, a fiatalok bámultak a látottakon; az öregek mint kalauzok előre menének, hiván ezeket követásükre.

„Itt találtok rendesen kenyérmorzsákat, — monda az öreg — néha-néha husdarabokat, sőt czukros sütemények sem hiányzanak olykor-olykor. Jó szemetek már távulról is látja a parányi morzsákat, éles fogatok a kemény tárgyakat is megőrli, finom hallástoknál fogva a legcsekélyebb zajt is meghalljátok, s mivel szaglástok is igen finom, kiválaszthatjátok a javát s már távolról is érezitek a finom ledeleket. El vagytok hát látva, jeles érzékműszerekkel. De ezek a veszélytől nem óvnak, ha ovatosak nem vagytok s meggondolatlanul a veszély torkába mentek... Látjátok ama rostélyos házat!... Ez egyik ellenségtek, mely titeket elpusztitani igyekszik. Jó étellel csalagot s nem ritkán esik fajunk közül valamelyik áldozatul, mióta nagybátyátok ezen ármányos cselnek áldozatul esett, kerülöm akármely étellel csalogat is... Tekintsétek meg közelebbről!... Lám, mily pompás szag üti orrunkat! Sült szalonnánál mi van jobb a világon?... De jegyezzétek meg, inkább maradjatok száraz kenyérnél, hogysem a bizonyos halál torkába mennétek. Ki erről eszik, soha övéihez viszatérni nem fog Tudom ezt jó bátyámtól. Tudatlanok voltunk, kerestük a jó falatokat, s mi történt? Amint falatozni akart, az észre nem vett ajtó

becsapódott s ő benn maradt. Mi történt vele nem tudom, de visza többé nem jött. De mi ez?

Nem is volt ez egyébb a macskánál, ki ezalatt besompolygott rájuk tört s egy fiatalt magával vitt, mig a többiek szerencsésen elérék fészköket.

„Hol vagytok édes fiaim — rimánkodott benn az öreg — itt vagytok-e mind nyájan? — Jaj nekem, oda van az én legkedvesebb fiam! Oh! én szerencsétlen anya! Miért nem vigyáztatok magatokra! Látjátok oda van a ti jó testvértek! Oh, hogy előbb nem szóltam arról az átkozott óriásról, ki csak kipusztitásunkra törekszik. Ez a legravaszabb ellenségtek kiirt benneteket, ha magatokra nem vigyáztok. Azért azt tanácsolom nektek, vigyázzatok magatokra! Ne merüljetek el semmiféle tettetekben, nehogy ez a szörny észrevétlenül rátok rohanjon."

Amint igy osztá a tanácsokat, előjön az elveszett kicsiny. Nagy volt az öröm a családban. Vége-hossza nem volt a kérdezkedésnek, hogy miképen szabadult meg ama szörnynek fogai közül.

„Midőn az első ijedtségből feleszméltem — kezdé beszédét — szörnyű fájdalmat éreztem oldalamban, mert ama szörny ugy összeszoritá csontjaimat, hogy az eltöréshez közel állott, mi azonban nem történt, mert amint fiaihoz ért, eleresztett, hogy ezeknek általadjon. Egy közülök megis fogott azonnal, de nem bánt velem oly irgalmatlanul. Mint észrevettem, csak játszeni akart velem, mert hol eleresztett, hol ismét megfogott vagy lábával a földhöz nyomott. E közben észrevettem egy lyukat, melybe jutni törekedtem. S hogy ez nekem sikerült, láthatjátok, mert ismét itt vagyok.

Mondom, nagy volt az öröm az egész családban, hogy a kis egér a nagy macskán kifogyott. El is határozták, hogy e kiszabadulást megünneplik. Elküldetett azonnal egy közülök megnézendő nem fenyegeti-e őket valahol veszély. Visszajövetben elmondá, hogy az egész láthatár csendben van, semmi zaj nem hallatszik s nem is látott semmit mi nekik árthatna.

Kimentek tehát. Nosza volt czinczogás, futás, ugrálás, játszás Pajkosságuk a csaptatóig vitte. S mit tettek itt? Könnyű kitalálni. Játszi jó kedvökben mitsem gondolva az anyai tanácscsal, addig kerülgették ezt, mig a sült szalonnának ellen nem állhattak s egyik közülök bement, s amint a szalonnát rángatni kezdé, becsapódott az ajtó s a kis egér fogoly lőn.

Igy bűnhődött meg pajkosság és nyalánkságáért. Igy járnak ázon gyermekek is, kik nem gondolva a szülői szóra, a veszélyes helyeket csak azért is fölkeresik, hogy társaiknak meréazségöket mutogassák. De jaj még azoknak is, kik más kárán nem

tanulván, a fenyegető veszélyt nem kerülvén, ennek csábitó igéreteinek hitelt adván, örvényébe sodortatnak, Azért :

„mindent megfontolva cselekedj!“

HERRESBACHER JOZSEF.

A sáskasereg.

A közönséges sáskát ismerni fogjátok. Láthattátok nyáron szökdécselni. Kőzelebbi vizsgálás által vehettétek észre, mily hosszu szőrős csápjai vannak, fejét, mely a lófejhez hasonlit, függélyesen tartja, továbbá, hogy 4 szárnya nagyobb mint hátsó része, s melyek nyugváskor egészen befödik testét. Hossza két hüvely, szine zöld. Tojásait a földbe rakja, hol a télen át maradnak. Bábjai csak a harmadik vedlés után kapnak szárnyakat. De nem oly szapora és ártalmas.

A zöld sáskától annyiban különbözik, hogy csápjai rövidebbek, hosszu szárnyain sárgás és barnás foltokat látunk, szegye vörös, hátsó czombjai sötétzölddel csíkoltak, hossza 1—2 hüvelyknyi.

A vándorsáska ellenben bámulatosan szaporodik. Roppant seregekben húzódnak, mint felhők rendesen nyugat felé, s nem ritka eset, hogy elsötétitik a napot. Hol letelepednek fölemésztenek mindent. Hazájok a déli országok. Afrikának irtózatos csapása De Európának déli tartományait is meglátogatja. Halálukat többnyire a tengerekben lelik, hova a szél által hajtatnak. Testük rothadása sok mértföldnyire körülöttök elrontja a levegőt.

Hogy némi fogalmatok legyen töméntelenségéről és pusztitásairól közlök nehány példát.

Barrov beszéli dél-afrikai utazásaiban, hogy 1797-ben, egy 2000 angol négyszög mértföldnyi terület a sáskától elpusztitatott. Miután gedig egy éjszak-nyugati szél a tengerbe hajtotta, a parton egy 50 angol mértföld hosszu, s 3—4 lábnyi magas zátonyt képzett, melynek büze délkeleti szél mellett a levegőt 150 angol mértföldnyire elrontotta.

Mórnar őrnagy szemlélt Trorahban egy roppant sáskasereget mely az egész országot elpusztitotta, s alkalmasint Ázsiából jött Az egész sereg 500 mértföldnyire terjedt, s oly sűrü oszlopokban hogy a nap világát elsötétitette. Vörös fajból való volt, melynek véres látszata a rémületet még fokozta.

Rehoboth, egy német hittérítő helységnél, a bakjegyi hittéri-

tőkörön alól találkozott Andresson egy megmérhetetlen sáskasereggel. Némely helyeknn több lábnyi magasan feküdtek egymáson, s igy százezrivel nyomattak össze, vagy bénitattak meg az utazók s vonómarhák által.

Éjjelre a bokrokra másztak, s igy sulyok által számtalan ág tört le Vörösesek voltak, fekete foltokkal, s ha a bokrokról lecsüngtek, ugy néztek ki, mintha szőlőfürtök lettek volna. Semmi sem képes azokat visszatartani, melyeknek közelgetésénél kétségbeesett pillantást vet a gyarmatos zöld mezőire. Hiába rak tüzet útjokba, a nagy tömeg eloltja. Minden emberi kisérlet őket elpusztitani, ép oly sikertelen, mintha a tengert akarnók kimeriteni.

Adresson talált sáskákat, kik a szó szoros értelmében a levegőt sötétiték el, mert világos nappal képtelen volt kocsiját 100 lépésnyire megismerni. Utjában reggel és este közt több sáskaoszlopott látott, melyeknek mindegyike több angol mértföld hosszu és széles volt. Szárnyaik csattogása a vihar orditásához hasonlitott.

E borzasztó légsereg röpülése alatt különféle alakokat képezett, kivált, ha hegyláncolatok fölött húzódott el. Majd mint egy roppant nagy összefüggő s egészen sürű tömeg fölemelkedett, mintha valami nagy szélroham által kergettetett volna, majd meg alább szállt föloszolva több részekre a ködhöz hasonlitva, mely könnyű reggeli szellőben a hegyek mellett huzódik el. Sokszor meg homok vagy tüz oszlopokhoz hasonlitnak, melyek minden perczben állásukat változtatják.

A szorgalom mindenható.

Midőn a mindenható Isten az embert önképére alkotá a föld uralkodójává, a teremtmények királyává tette; egyszersmind minden szép és jóra serkentő erényt olta szivébe, mely az élet botlékony ösvényén az embert biztosan vezetheti, ezek közt egyikét a legnagyobb, legfönségesebb és legszebbikét a szorgalmat is.

Ugy van kissebb nagyobb mértékben majdnem mindenki, a szorgalomnak köszönheti mindenét, a legnagyobb képesség, sőt még a szerencse sem vezetheti az embert szorgalom nélkül a megkivánt czélfelé.

Eszerént, ki a tunyaságot a szorgalomnak, a henyélést a munkásságnak eléje teszi, valóban szerencsétlen; mert még a szorgalom himes rétként — mely smaragd szine és pompájával szemeinket gyönyörködteti — lelkünket a szellemi virágok élvezetével árasztja el és örökös boldogságunkat alapitja meg, addig azt,

ki a szorgalomra intő szavára nem figyel, jó következményeit nem veszi tekintetbe, és a tétlenség sötét éjében tengődik, a legmélyebb őrvénybe taszitja, melynek — enyészet — a neve. Sőt még tulvilági boldogságától is megfosztatik ; mivel ott földöni tevékenységéről kérdőre vonatik és jutalma aztán a szerinti is.

Valóban fölvidul a gondolkodó lélek és örömérzés tölti be az ember keblét, ha körültekint a világban, vagy vissza az ókorra és a szorgalmasan működő embereket látja, kiknek főtörekvésök miként a méhnek, mely virágról virágra mézet gyüjtögetni szál, hogy szorgalma bámulásunkat fölidézi másoknak hasznára lenni.

Kevesebben ugyan mint a méhek, de vannak hála Istennek szorgalmasan működő személyek, kik tevékenységök által szereztek maguknak hirnevet.

Ugyan is az ős időben Jácób törzsatyánk csak álhatatos szorgalmának köszönheté jó állapotbani létét, mivel elhagyottságánál szegénységénél fogva szorgalom nélkül sohasem emelkedett volna fel a porból.

A vad durva Oroszország csak is Nagy Péter szorgalma és tevékenysége által lett művelt virágzó országgá.

Korának egyik legszaporább, legnagyobb irója, az igen szegény származásu Bód Péter is csak kitünő szorgalma és tanulásra törekedő szilárd akarata által szerze magának hirnevet.

S valamint az elfáradt vándorlót, ki szomjtól bágyadtan utját nem képes folytatni, lankadtan, eszmélet nélkül összerogy, egynehány csep viz fölüditi, eszméletét visszaadja, elhagyott erejét viszszaidézi, hogy kitüzött utját folytatva, czélját elérheti; oly hatással bir az elhagyott emberre a szorgalmas tanulás is : elfelejteti vele szegénységét, legsanyarubb helyzetében is boldog lesz, és midőn az élet nehéz gondjai végkép kétségbeejtik, az üditő italhoz nyul, mely minden embernek szabadon áll, senkinek sem tul magas vagy távol az eléréshez - a szorgalomhoz.

KNOPFLER LAURA.

Ilonka szünórái.

A napokban egy vidéki ismerősömmel a muzeumba mentünk s ott felnyittatuk a régiségtárt....

Azt hiszem Ilonka nem csalódik, ha kis olvasóiról föltételezi, hogy mindeniknek van ima könyvében vagy szekrénykéjébe eltéve, egy kis elhervadt virág, képecske, levélke vagy egy kis játék

melyet távol levő kedves ismerőseitől, rokonaitól kapott s tett el emlékül; sőt gyakran olyanok is vannak melyek egyik-egyik elhalt kedveseiktől, vagy épen testvéröktől maradt...

Ilyenféle emléktartó szekrénye a nemzetünknek muzeuma, különösen a régiségtár, ha kis olvasóim valamelyike Pestre jő, vagy épen Pesten lakik, nagyon ajánlom figyelmébe, hogy ha egy pár igen, igen élvezetes órát akar tölteni, nézze meg a régiségtárt. Engemet is régen biztattak már vele, de mivelhogy öszintén bevalva, nem értettem hozzá, nem is igen iparkodtam oda, annál nagyobb és kedvesebb volt meglepetésem, midőn a most kinálkozó alkalmat elfogadva, végre r á s z á n t a m magamat ott egy pár órát tölteni.

Először is bevezettek bennünket egy szobába, hol abból a nagyonrégi őskorból találtunk mindenféle kőből köszörült eszközöket, a mikor még semmi érceknek létezését nem tudták, ugyan ebben a szobában van három mumia is, egy kisebb s nagyobb gyermek, meg egy felnőtt ember. A felnőtt ember különössen oly épen megmaradt, hogy még a körmei is tiszták, csakhogy egészen fekete mint a szerecsen, talán az is volt.

Vezetőnk azt mondá, hogy az a mumia háromezer éves. A mumia háta megett volt egynehány kőtábla, ezek meg tele voltak hieroglikkel, egyiptomi sírfokból hozva. Itt szinről szinre láthattam azt, mit eddig csak nagy magyarázat után tudtam magamnak képzelni.

Ezután kimentünk a második szobába, itt már kezdetleges vasnemüeket, vas-eszközöket találtunk, imitt amott nyomai vannak az edény készitésnek is. Vezetőnk ugy magyarázta, hogy az első szobában az ugynevezett kőkorszak, mig a másikban a vaskorszak van képviselve, azaz mikor már az emberi korszak emberi müveltség annyira haladt, hogy kezdett a föld termékeiből saját hasznára eszközöket készíteni, ezt az időt nevezik a vaskorszaknak. Az emberiség még ekkor olyan volt, mint a járni tanuló gyermek, csak tapogatódzva haladhatott előre, mennyivel könyebb nekünk most, kiket szüleink s tanitóink olyan egyszerüen s könynyen tanitanak meg mindenre mire szükségünk van.

A harmadik szobában már kezdődik az ezüst és aranykorszak; de nem tiszta, hanem más érczczel összevegyülve tünik még fel az arany és ezüst, durva karpereczek, melyek közül némelyik egy fél fontot is nyom, láthatók. Kezdetleges vágó és szúró eszközök, különös ügyetlen alaku fegyverek.

Különös, hogy az emberek az érczeket nemcsak azért készitették, hogyhasznukra forditsák, hanem azért, hogy egyuttal fegyverük is legyen, mivel másokat bánthassanak; pedig lám a természet ugy alkotta az embereket, hogy azok csak szeressék, de soha se bántsák

egymást, mert mig minden állatnak van vele született fegyvere, addig az ember fegyver nélkül jő a világra... csakhogy ő meg a legeslegnagyobb fegyvert nyerte a természettől, mely a durva erő ellenében mindig győztes marad, az észt!

Ebben a perczben egyik velünk volt leányka befutott s egész rohamosan mondja, hogy ő Hunyady János pánczél ingét ezüstből látta. Tyüh! hogy futottunk ki mindnyájan, kellett is nekünk, kő vas, arany, ezüst korszak Hunyady János pánczélja! Tehát látni fogjuk azon érczet, mely Magyarország sőt Európa legnagyobb vitéz mellét fedte valaha, sőt kézzel fogjuk tapintani, előttünk lesz, mely talán ép akkor volt rajta, midőn Nádorfehérvárnál azt a roppant győzedelmet vivta ki, vagy talán akkor midőn mint országkormányzója fejedelmi trónján ült, vagy akár mikor, elég hogy ez az övé volt. Futottunk ki rendetlenül mindnyájan, de utközben egy elefántcsont nyereg tünt legelőször is szemünkbe, s valamelyik közülünk vezetőnktől azt kérdezte: vajon ki-é volt e nyereg? Nagy Lajos-é, lőn a válasz...

Nem tudom ugy vannak e kis olvasóim is mint én, mert nekem az egész magyartörténelemben egyik legkedvesebb alak Nagy Lajos. Mindig ugy áll előttem, mint egy deli fejedelmi alak. Oly világra ható ésszel, melynek nagyságát csak vitézsége közeliti meg, tehát az eszménykép egyik birtoka ált előttem, mint varázsütésre ugy áltam meg előtte, s kezemet a nyereg kápájára tevém, hol bizonyosan az ő kezei is gyakran pihentek. Pillanatra még Hunyady János emlékét is feledteté velem, mert hiszen ezek a nemzetnek épen oly kedves ereklyéi, mit fölebb mondám a gyermeknek elhunyt testvéreitől reá maradt egyes darabjai.

De itt ugy előidéztem, hogy látogatásunk ideje eltelt s hazamenésre sürgettek, de feltettem magamban, hogy nehány nap mulva ismét eljövök, sorba nézem e drága kincseket, melynek létezéséről is alig tudtam valamit eddig, s el fogom mondani kis olvasoimnak, nehogy ők is a tudatlanság bünébe essenek.

Hanem kimenet közben még se kerülhette ki figyelmemet egy körülbelül egy itcze nagyságu pohár, mely egyetlen darab opálból van, kifaragva, de van itt még annyi megnézni való, melyről jövő számban többet fogok csevegni.

Kálmán diák szünórái.

Bucsu Pesttől. — Vasuti utazás. — A hol a legjobb bor terem. — Tokaji nevezetességek. — Egy erős vár utolsó fala.

A holt idény unalma, a kiállhatatlan nyári meleg, a néptelen utczák tikkasztó levegője, a városliget nem locsolt pora és még

sok mindenféle árnyoldala a fővárosoknak általában és Pestnek különösen s legfőkép : Kálmán diákot se hagyták nyugodni addig mig össze nem szedte és kötötte a holmiját, vándorbotot nem vett a kezébe és a nagyváros tünedező magas tetői és füstölgő, ritkuló kéményei felé bucsut nem integetett. — Isten veled Pest, Isten veled a viszontlátásig!

Kálmán diák tehát nincs többé Pesten, miből könnyen átlátható folyik, hogy szünóráit nem Pesten tölti és tapasztalatait se Pesten irja le. Ebből ismét igen természetesen következik, hogy mindaddig, mig Pestet ujra nem köszönti, nem is fognak pesti dolgokat tartalmazni e sorok. Ilonkára bizzuk azokat, beszélje el ő, s ha tán röstellené a fáradságot, megsughatjuk neki, hogy irjon rövidebben, akkor aztán nem fárad bele s minthogy kettős feladatot végez, mi is elnézzük neki. Kálmán diák pedig le fogja irni, ami érdekeset és tanulságosat utjában látott és hallott, remélve, hogy kis olvasói nem fognak megharagudni rá, a miért előre engedelmet nem kért tőlük az eltávozhatásra.

De ne fecsegjünk tovább, hanem térjünk a dologra. Kálmán diák tehát felült egy vasuti kocsiba, a mozdony egyet füttyentett s Czegléden, Szolnokon, Debreczenen, Nyiregyházán keresztülrobogva, elvitte szerencsésen Tokajig, a hol is ő kegyelme megelégedvén a majd egész napi rázást és nem levén megelégedve azzal a mulatsággal, hogy mindent csak ugy elmosódó képben, kutyafuttában látott, gondolta maggban, hogy ez igy nem ér semmit és Tokajnál kiszállott a kocsiból.

Azám csak egyszer a szép fekvésü hely! Lehetnek kis olvasóim között, a kik már látták ; de azt hiszem, többen vannak, a kik nem látták s azok kedvéért megpróbálja, bár szintelen s egy leirás után alig képzelhető képét adni az egésznek. Alól lenn kanyarodva foly a szöke Tisza, melybe nem messze bele szakad a hegyek közül, felső vidékekről idesietö Bodrog. A vizek partján emelkednek azok a szép, zöld, viruló hegyek, melyeken a világ első, legjobb bora terem a tokaji. Részben a lankáján, részben a két kanyargó folyam partján épült a kis város, melynek rendetlen utczái, hol a magas, hol igenis alacsony házai, köves egyenetlen talaja csak emelik fekvése regényességét. Este a Bodrog partjáról igen szép látvány volt a zöld félsziget a két folyó között, melyen a nyugvó

(Folytatása a boritékon.)

TARTALOM : A holt gyermek. H. G.-tól. — Egy család története. Irta Nemes Ödön. — A tört tükör. H. Mariskától. — A szófogadatlan egér. Mese. Herresbacher Józseftől. — A sáskasereg. — A szorgalem mindenható. Knopfler Laurától. — Ilonka szünórái. — Kálmán diák szünórái. — A boritékon van : Betürejtvény. — Sakkrejtvény. — Kálmán diák szünórái folytatása.)

Pest, 1868 Noséda Gyula gyorssajtó nyomása.

Munkásság és szorgalom.

I. évi folyam. 33. szám. 1868. augusztus 2-án.

A

MÉHECSKE.

IFJUSÁGI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap 1 íven, szines boritékkal.

Szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

SZ. KALOCSA RÓZA.

Előfizetési föltételek:

(helyben házhozhordással, vagy vidékre postán bérmentve.)

Egész évre	6 ft.	—	kr.
Félévre	3 „	—	„
Negyedévre	1 „	50	„

Előfizethetni:

Helyben a szerkesztőségnél, papnövelde-utcza 7. sz. 1-ső emelet.
Vidéken minden postahivatalnál és minden könyvkereskedésben.

PEST,

Nyomatott Noséda Gyulánál, Barátok-tere 8-ik szám alatt.

1868.

Házaszeretet és kegyeletesség.

Olvasottság és miveltség.

Vallásosság és erény.

nap, vöröses aranyfénye rezgett s a magas fák sürü bokrok az elhaló fénynyel küzdő homálynak mind nogyobb tért engedve. Körül a kis város, teli esti zajjal, dallal, ugatással, cirpeléssel s a sötétség kiterjesztett szárnyaival fölötte. A város mögött a hires hegyek aranyos tetőikkel képezték a legszebb háttért. Kálmán diák eszében az forgott, hogy méltánhivják a legszebb fekvésü magyar városok egyikének.

De hogy nem csupán fekvése miatt nevezetes ez a kis hely minden magyar ember tudja. Ami nemcsak országos, hanem bátran mondhatni: világhirüvé teszi, természetesen hegye, melynek borát ha e sorok kis olvasói még nem kostolták is; de magasztalólag emlegetni, azt hiszem, mindenesetre hallották. Nem meredek, hanem sok helyt szakadékos, itt is, ott is áttört, vagy leomlott hegyek ezek telidesteli zöld szőllőtőkékkel, sürgő munkásokkal és fehér présházakkal, melyek alatt füttyengetve, sürü, fekete füstöt bocsátva robog el a gőzkocsi.

Azonban vannak Tokajnak történeti emlékei, nevezetességei is, főleg abból az időből, mely a felülről jövő nyomás által előidézett forradalmaknak, nemzeti függetlenségünk, szentesitett törvényeink védelmére vivott harczoknak legdicsőbb kora: a Rákóczy-háboru korából. A már emlitett félszigeten van egy várfal, mely egyik oldalát képezte az emlitett harcz idejében nagy szerepet játszott erősségnek. Csak egy fal, egy kis fal még, fölötte ház, alatta a csöndesen hömpölygő Bodrog, mely egyre keskenyebbre mossa a partot s maga benöve mohval, iszalaggal. Nem sokan tudnak e falról s nemsokára ugylátszik végkép odalesz. Még most az öregek beszélnek a harangról, melyet Rákóczy, midőn nem tarthatta többé magát e poniton, a kis Bodrogba vettetett, a fegyverekről, kardokról, lőszerekről, melyeket a ma már majdnem egészen betemetett folyosóban leltek, mely állitólag a sáros-pataki várba vezetett. Az idő megöl, elpusztit vagy legalább megváltoztat mindent.

Furcsán változtatta meg azt a fényes kastélyt is mely ezelőtt kétszáz esztendővel még a város közepén büszkélkedett s melynek termeiben a hires fejedelem asszony, Lorántfi Zsuzsánna és a Rákóczyak jártak. Még minden fala, ugy szólván, ép. Áll, bár komoran, megsötétedve, a főépület és két szárnyai is. Áll, noha már lakhatlanul és lakatlanul, a nagy kastély hátulsó toldaléka, melynek egyes, beomlott részeiről, osztályairól csak találgatták, hogy mi lehetett hajdan? A bejárás fölött a czimert s ennek köriratát még jobban megviselték az azóta lefolyt nehéz napok. A czimert alig lehet kivenni, a köriratott alig elolvasni. Különben az épület jelenleg evangelikus templom. Különös, hogy épen templom lett e házból, mely annyi dicső napot ért! De annyi áll, hogy már a hely ha templom nem volna is, képes lehetne és képes lenne legkegyeletesebb érzéseinket ébreszteni föl. Megilletődve állott Kálmán diák az omladozó várfal s az idő erejével dacoló kastély előtt. Hogy e megilletődés milyen napok emléke által ébresztetett, arról a jövő héten, midőn Sáros-Patakra látogat el, többet fog mondani.

Sakkrejtvény

Krutsay Mariskától.

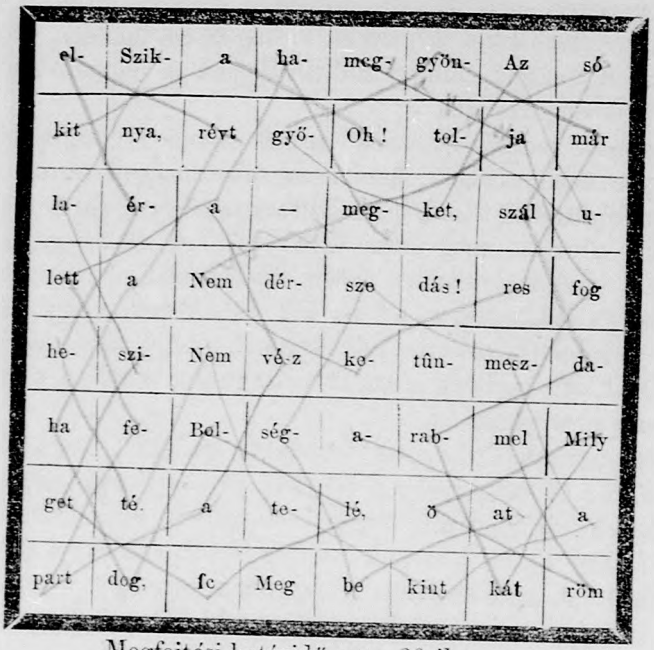

Megfejtési határidő aug. 30-ika.

BETŰREJTVÉNY.

Majthényi Flórától.

3. 1. 2. Vezető a számok között;
És nekünk sokat jelent,
Egy az anyánk, egy a hazánk
És az isten oda fent!

1. 2. 3. 4. 6. Ha jó anyád mondja néked
O! mint szaladsz, s ő fogad
Megcsókolja, megsimitja
Piros meleg arczodat.

5. 6. 1. 2. Mily busan nézesz utánna
Amidőn ő ezt teszi
Reád néz még, vissza int még
S a kert lombja fedezi.

5. 6. 11. 2. De ismét csak örömet hoz
Lám ott jön már és neked
Valamit hoz a kosárban
Piros — ugye neveled?

1. 2 3. 4. 5. 6. 7. Te vagy élte boldogsága
Jó anyádnak, és viszont
Kövesd a mire tanitott
Imádd Istent és a hont!

A huszonhatodik számban megjelent számrejtvény értelme:

Kérdőjel.

A szótalányoké:

1-só: „*Keresztanyja.*“ — *2-ik:* „*Karthausi.*“